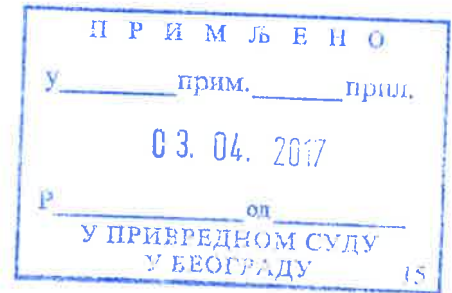

Република Србија
ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД
9 Пж 5125/16
23.03.2017. године
Београд
СР

Preduzeće za izdavaštvo i trgovinu
"MASCOM EC" d.o.o.
Broj 670/117
Datum 12.04.2017
Beograd

У ИМЕ НАРОДА

ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД, у већу састављеном од судије Милице Лакићевић, председника већа, судије Јасмине Стаменковић и судије Татјане Влаисављевић, чланова већа, у правној ствари тужиоца "MASCOM EC" доо Београд, Кнегиње Зорке бр. 116, против туженог Јавна медијска установа Продукција грамофонских плоча Радио телевизије Србије-ПГП РТС Београд, Таковска бр. 10, ради утврђења-вредност предмета спора 10.000,00 динара, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Привредног суда у Београду 36 П. бр. 3638/2015 од 08.04.2016. године, у седници већа одржаној дана 23.03.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

1. ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Привредног суда у Београду 36 П. бр. 3638/2015 од 08.04.2016. године и **ПРЕСУЂУЈЕ**:

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца да се утврди да је тужилац "Mascom EC" ДОО Београд, носилац права на накнаду од емитовања и реемитовања, јавног саопштавања и јавног саопштавања фонограма који се емитују, на којима је интерпретатор музичка група "Дисциплина кичме": "Ах каква срећа", "Бетмен, Мандрак, Фантом", "Бука у моди", "Човек са високом температуром", "Да ли ти знаш за неки други ритам", "Глас несташних", "Гоч, креч+бубањ", "Химна", "Манитуа ми", "Но мистери ат ол", "Новац неће доћи", "Планета досаде", "Пријатељ са маштом", "Сви за мнош", "Тата мама", "Тата мама 2" "Укус несташних", "Зар је то све", "Зашто" "Зелени зуб", "Земља светлости", "Злопамтило", као и фонограми у извођењу музичке групе "Disciplin A Kitschme", и то: "Ако ти је гласно...", "Бунт", "Човек који не носи сат", "Друштвена мрежа", "Его", "Evil man", "Инфо", "Кад кажеш музика, на шта тачно мислиш, реци ми", "Маниту VI", "Наравоученије", "Неко то мора да спречи", "Неукусу треба рећи не", "Нимулид рок", "Oh, why", "Политичари + вируси", "Померите се, немојте ту стајати", "Престани да мрзиш!", "Робо блуз", "Уф!", "Упад", "Your soul", "Значи".

2. ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова поступка.

Образложење

Првостепеном пресудом под означеним бројем, у ставу I изреке утврђено је да је тужилац носилац права на накнаду од емитовања и реемитовања, јавног саопштавања и јавног саопштавања фонограма који се емитују на којима је интерпретатор музичка група „Дисциплина кичме“, а који су набројани у овом ставу изреке. Ставом II изреке

тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 7.800,00 динара.

Благовременом жалбом тужени побија наведену пресуду у делу у којем је усвојен тужбени захтев, у погледу трошкова, из свих законом прописаних разлога. У образложењу жалбе наводи да сматра да је у току поступка доказао своје право и то како приложеним уговорима, тако и наводима свог сведока; да се из уговора јасно може закључити да је извођач којег тужилац заступа пренео сагласно закону на РТС права на производњу фонограма са нумерама које су овде предмет спора; да право по закону застарева тек протеклом педесет година, те да је наводима сведока и пуномоћника садржина уговора детаљно образложена. Такође наводи да су сви фонограми настали у организацији РО ПГП, организационог дела туженог, као и о његовом трошку, те да је чланом 126. став 1. закона експлицитно дато право произвођачу фонограма да фонограм чини доступним јавности на различите начине и да из тога произлази његово право на убирање прихода. Посебно оспорава одлуку о трошковима и предлаже другостепеном суду да усвоји разлоге из жалбе, да преиначи првостепену пресуду и одлучи о захтевима странака или је укине и упути предмет првостепеном суду на поновно одлучивање.

У одговору на жалбу тужилац оспорава наводе жалбе и истиче да је жалба заснована на погрешно утврђеном чињеничном стању, а да то не представља дозвољен жалбени разлог за побијање пресуде донете у спору мале вредности. Сматра да је неосновано указивање туженог у жалби на одредбе Закона о ауторском и сродним правима, јер то представља "пробијање" граница постављеног тужбеног захтева и није релевантно за решавање овог спора. Предлаже да се жалба одбије и првостепена пресуда потврди, а тужени обавезе да тужиоцу накнади трошкове другостепеног поступка.

Дана 21.06.2016. године првостепеном суду је достављена допуна жалбе туженог у којој образлаже разлоге због којих сматра да је чињенично стање погрешно утврђено. Остаје код предлога датог у благовремено поднетој жалби.

У одговору на допуну жалбе туженог, тужилац указује да је иста достављена по протеку рока за жалбу који у спору мале вредности износи 8 дана од дана достављања, да побијање погрешно утврђеног чињеничног стања не представља дозвољен жалбени разлог, па предлаже да другостепени суд не разматра допуну жалбе, односно да првостепени суд исту одбаци.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 386. Закона о парничном поступку, Привредни апелациони суд је одлучио као у изреци.

Тужилац је дана 10.06.2015. године поднео првостепеном суду тужбу против туженог са захтевом за утврђење права. Тужбом је тражио да се утврди да је тужилац носилац права на накнаду за емитовање и реемитовање, јавно саопштавање фонограма и јавно саопштавање фонограма који се емитују, чији је интерпретатор музичка група "Дисциплина кичме", а који су набројани у предложеном петитуму пресуде. Тражио је и трошкове спора.

У тужби је као вредност предмета спора означен новчани износ од 10.000,00 динара. Према стању у списима првостепени суд није оценио да има места примени члана 33. став 3. у вези става 2. овог члана Закона о парничном поступку, те пре почетка расправљања о главној ствари није проверавао тачност означене вредности и није утврдио неку другу вредност предмета спора. Из тога произлази да се поступак у овој правној ствари водио по правилима о споровима мале вредности, с обзиром да је чланом 468. став 4. Закона о парничном поступку прописано да се као спорови мале вредности сматрају и спорови у којима је предмет тужбеног захтева неновчане природе, а вредност предмета спора коју је тужилац у тужби навео, не прелази износ из

става 1. овог члана, односно у привредним споровима износ из члана 487. став 1. закона.

Примена правила о споровима мале вредности, релевантна је и у првостепеном и у другостепеном поступку. Односи се, пре свега, на рок за изјављивање жалбе. Према члану 479. став 3. Закона о парничном поступку, жалба се може изјавити у року од 8 дана. Тужени је отправак првостепене пресуде примио 31.05.2016. године и у законском року од 8 дана, односно дана 03.06.2016. године препорученом пошиљком је поднео жалбу која једино може бити предмет разматрања другостепеног суда, с обзиром да је поднесак именован као допуна жалбе поднет по истеку законског рока за изјављивање жалбе, дана 21.06.2016. године препорученом пошиљком.

Закон о парничном поступку не познаје појам допуне жалбе, већ само у члану 367. прописује да странка може изјавити жалбу против пресуде донете у првом степену у року од 15 дана од дана достављања преписа пресуде, ако законом није другачије прописано као што је прописано у споровима мале вредности. Само у оквиру тог рока, странка би могла допуњавати благовремено изјављену жалбу, јер би у супротном била повређена процесна норма о року за жалбу која је императивне природе.

Правила посебне главе закона о поступку о споровима мале вредности су рестриктивна у поређењу са општим одредбама и у погледу жалбених разлога. У жалби против пресуде донете у спору мале вредности се не могу истицати сви жалбени разлози из члана 373. закона, већ се пресуда може побијати само због апсолутно битних повреда поступка из члана 374. став 2. Закона о парничном поступку и због погрешне примене материјалног права. То подразумева да другостепени суд нема овлашћења да испитује да ли је чињенично стање утврђено правилно и да ли су утврђене све чињенице битне за пресуђење. Нема ни овлашћење да пресуду укине ако је због погрешне примене материјалног права непотпуно утврђено чињенично стање. Не може испитивати ни да ли су учињене оне апсолутно битне повреде поступка које не испитује по службеној дужности, ако се на њих жалбом странке не указује, што је нарочито изражено ограничење у односу на недостатке образложења првостепене одлуке донете у спору мале вредности.

Сва наведена ограничења се примењују независно од врсте спора, од врсте и природе тужбеног захтева, те да ли се ради о тужби за чинидбу, тужби за утврђење или преображајној тужби. Ако се ради о тужби за чинидбу, независно од тога да ли је новчане или неновчане природе, односно ако је неновчане да ли је за чињење, нечињење или трпљење. Ако се ради о тужби за утврђење, примењују се не само у ситуацији када пресуда дејствује између странака, већ и када се тражи утврђење права које не дејствује само према туженом, већ због своје природе дејствује и према трећим лицима, као што је овде случај. Међутим, одредба члана 467. став 4. Закона о парничном поступку је процесне, императивне природе и мора се применити и у овом конкретном случају, упркос томе.

Према чињеничном стању које је првостепени суд утврдио до закључења главне расправе, а као што је наведено другостепеном суду нису дата овлашћења да испитује његову правилност и потпуност, утврђено је да тужени по уговору бр. 702 од 15.01.1987. године није извршио прво снимање звука на носачу звука, да су то чинили сами интерпретатори, да то потврђује исказ сведока Душана Којића који је заступао музичку групу "Дисциплина кичме" приликом закључења уговора. Идентично првостепени суд утврђује по уговору бр. 691 од 13.01.1987. године, па закључује да је тужени само добијао мастер снимак, а да га је продуцирао и организовао и за то добијао интерпретаторске хонораре сведок, Душан Којић. Утврђује првостепени суд да је према члану 5. уговора бр. 702, музичка група била дужна да се у року од годину дана од пуштања у промет издања уздржи од учествовања у снимању за другог

издавача, односно да у року од 5 година од пуштања у промет не снима дела из члана 1. уговора, али закључује да је снимак сачинио Душан Којић, да су истекли рокови из уговора и да је Душан Којић имао право преноса права тужиоцу на предметним фонограмима.

Првостепени суд утврђује и у односу на албум снимљен од новембра 1988. и јануара 1989. године, а у вези са уговором бр. 8824 од 29.06.1989. године закљученим са туженим, да такође тужени није извршио снимање звука на носачу и да се не може сматрати произвођачем фонограма, већ да се Душан Којић сматра произвођачем фонограма, а да су рокови из уговора којима су одређена права уступљена туженом истекли. У вези са албумом „Нова изненађења за нова поколења“ из новембра 1999. године у вези са којим је са туженим закључен интерпретаторски уговор бр. 2396 од 18.04.1991. године, првостепени суд закључује да тужени није извршио снимање интерпретације на наведеном албуму на носачу звука, да није власник фонограма, а да су рокови предвиђени уговором истекли. У вези са интерпретаторским уговором од 26.02.2007. године првостепени суд сматра да недвосмислено произлази да тужени није извршио прво звучно снимање интерпретација, већ да је преузео готове снимке, као и идејно решење за омот издања и пратећу књижицу, те да је то потврђено исказом сведока који је заправо произвођач наведених фонограма. С обзиром да су истекли рокови из уговора, првостепени суд закључује да је Душан Којић у име групе имао право да уговором пренесе права на тужиоца. Идентичан је закључак првостепеног суда у вези са уговором од 24.06.2011. године. Првостепени суд утврђује да је Душан Којић произвођач фонограма, а да је са туженим био у уговорном односу по основу интерпретаторског уговора, те да је време за које је тај уговор закључен протекло пре закључења уговора Душана Којића са тужиоцем. За фонограме "Your soul", "Oh why" и "Evil man" првостепени суд закључује да уопште нема доказа да је тужени био произвођач тих фонограма, да није доставио доказе о праву на накнаду по основу тих фонограма, те да је и ове фонограме сачинио Душан Којић у сопственој организацији, а да их је лиценцно за територију Србије објавила издавачка кућа "Tom Tom Music".

Првостепени суд утврђује да је дана 21.10.2014. године закључен уговор о преносу права између тужиоца и Душана Којића у својству власника права. Утврђује да је у уводном делу констатовано да власник има власништво или контролу над одређеним фонограмима, да ће преузети власништво или контролу над снимцима током периода важења уговора, да се издавач бави издаваштвом у области музике, да су уговорне стране сагласне да се под термином „каталог“ подразумевају сва дела и фонограми над којима власник има права или ће их преузети током важења уговора, да је каталог, прилог бр. 1 и чини саставни део уговора, да се под термином „територија важења“ сматра територија света, да се „периодом важења уговора“ подразумева временски период од 3 године, а уколико се средства из аванса по ауторском уговору 217/14 који је потписан 21.10.2014. године између Душана Којића и "Tin drum music" доо не поврате до истека периода од 3 године, да се уговор аутоматски продужује до потпуног поврата аванса, регулисаног наведеним уговором. Издавач је преузео обавезу да у периоду важења уговора у име власника права генерално располаже фонограмима. Између осталог, и право и обавезу да наплаћује и прима 100% од укупних прихода од употребе и коришћења фонограма на територији овлашћења, пре и у току периода важења уговора у складу са уговорима које склапа власник права. Чланом 6. предвиђено је да по истеку важења уговора издавач задржава право прикупљања прихода у периоду од 12 месеци.

На основу чињеничног стања утврђеног оценом изведених доказа, дајући предност исказима сведока о њиховим опажањима о догађајима из периода од пре десет и више година у односу на писане доказе, првостепени суд усваја тужбени

захтев тужиоца. Своју одлуку образлаже, а на недостатке образложења жалилац не указује.

Привредни апелациони суд налази да је материјално право примењено погрешно на утврђено чињенично стање.

С обзиром на време сачињавања снимака, време настанка фонограма, претходно питање је питање које материјално право је релевантно у конкретном случају. Имајући у виду време њиховог настанка, те да је претежни број настао пре ступања на снагу Закона о ауторском и сродним правима (Службени гласник РС бр. 104/2009 и др.), релевантна је одредба члана 45. Самосталних чланова Закона о изменама и допунама Закона о ауторском и сродним правима објављеног у "Службеном гласнику РС", бр. 99/2011. Овом одредбом је предвиђено да се Закон о ауторском и сродним правима примењује на фонограме произвођача фонограма и на њима снимљене интерпретације ако од бележења, односно првог издања или објављивања до дана ступања на снагу овог закона није протекло 50 година, с тим што се почетак рока одређује у складу са чланом 147. став 8. овог закона. То подразумева да рок почиње тећи 01. јануара године која непосредно следи за годином у којој се десио догађај релевантан за почетак рока (бележење, објављивање, издавање). С обзиром да је закон ступио на снагу 24.12.2009. године, произлази да се у конкретном случају примењују одредбе сада важећег Закона о ауторском и сродним правима. Примењује се иако у време сачињавања предметних снимака ова врста сродног права тада важећим позитивним прописима није била уређена, иако су важили други прописи који су уређивали облик и услове обављања делатности, па и делатности продукције, снимања и издавања звучних записа, те иако је због протекла времена доказивање повезано са озбиљним тешкоћама и када се ради о достављању писаних доказа и када се ради о веродостојности исказа сведока, с обзиром на природна ограничења и несавршеност људског памћења.

Осим што је чланом 124. дефинисан појам „фонограма“ (снимак звука, односно низа звукова на носачу звука), појам „снимка звука“ (фиксирање звукова на носач са којег се они могу слушати, умножити или саопштити путем неког уређаја), те осим што је чланом 125. закона дефинисано ко се сматра произвођачем фонограма (сматра се физичко или правно лице у чијој је организацији и чијим је средствима фонограм начињен и које сноси одговорност за прво снимање звука, односно низа звукова), законом је дефинисана и садржина права. Чланом 126. закона регулисана су искључива права произвођача фонограма, а чланом 127. закона, регулисана су права на накнаду произвођача издатог фонограма за конкретне облике искоришћавања.

Права произвођача фонограма су имовинске природе и припадају категорији сродних права. Преносива су, јер је чланом 145. закона прописано да су сродна права преносива, осим личних права интерпретатора. Питање преноса сродних права закон детаљније не регулише, па се имају применити одредбе о преносу ауторских имовинских права. Она сагласно члану 61. закона могу бити предмет уступања и то појединачно или у укупности. Чланом 62. Закона о ауторском и сродним правима је прописано да уступање имовинских права може бити искључиво или неискључиво, а чланом 63. став 1. истог закона да уступање имовинских права може бити предметно, просторно и временски ограничено.

Из члана 63. став 4. закона произлази да је, у случају временског ограничења, стипендијар права овлашћен да искоришћава ауторско дело у одређеном времену које је краће од трајања ауторског права за то дело. Примењено у конкретној правној ствари, следи да иако уговор закључен између тужиоца и лица за које првостепени суд утврђује да је произвођач фонограма, Душана Којића, носи назив „Уговор о преносу права“, његова садржина упућује да се ради о уступању имовинских права за одређено време и то док траје важност уговора. Уговор је, према утврђењу првостепеног суда,

закључен на период од 3 године, са изузетком права на наплату прихода од искоришћавања предмета сродноправне заштите које се може вршити још у периоду од годину дана. На ограничено временско важење уговора није од утицаја ни одредба о могућности аутоматског продужења уговора до поврата аванса по уговору означеном у делу уговора 1. Дефиниције, тачка 5. Из ограниченог временског трајања уговора, следи закључак да је тужиочево право, уступљено му уговором, такође временски ограничено. Поред тога, уступљено право као елемент дејства уговора, зависно је од постојања самог уговора и евентуалне примене одредби облигационог права које се односе на пуноважност, ништавост, поништај уговора, на раскид због неиспуњења или због промењених околности и других.

То су разлози због којих, према становишту Привредног апелационог суда, тужилац није активно легитимисан за утврђење права на накнаду у односу на туженог који претендује да је произвођач спорних фонограма. Активну легитимицију за утврђење права може имати само лице које у смислу закона има својство произвођача фонограма и чије право настаје наступањем правно релевантне чињенице, сачињавања снимка звука на носачу звука, у организацији и средствима носиоца, а које је, располажући својим правом, уговором тужиоцу уступило (пренело) права, али само за одређен, ограничен временски период у оквиру законом одређеног трајања права.

Тужба за утврђење је прописана чланом 194. Закона о парничном поступку. Овом одредбом је између осталог прописано да се тужбом може тражити само утврђење постојања или непостојања неког права или правног односа. У том смислу тужилац је определио тужбени захтев. За подношење овакве тужбе потребно је да тужилац има правни интерес. Постоји правни интерес за утврђење постојања права у односу на лице које претендује да је оно само произвођач фонограма и да је носилац права, а те претензије су од стране туженог неспорно исказане подношењем пријаве колективној организацији која се стара о наплати накнада од корисника предмета сродноправне заштите. Међутим, основаност тужбеног захтева зависи од тога да ли тужбу подноси лице које и само претендује (и доказује) да је носилац тог права, од настанка предмета заштите до истека законом прописаног трајања права или лице коме су права (поједина или укупна) од стране носиоца уступљена за временски период краћи од трајања права. Наведено из следећих разлога:

Пресуда којом се усваја тужбени захтев и утврђује одређено право у односу на туженог у спору за утврђење, није подобна за принудно спровођење које се може захтевати само у одређеном временском периоду, у роковима одређеним законом. Пресуда се не спроводи принудно, већ дејствује својом правноснажношћу. Дејство правноснажности нема временских ограничења.

Чланом 360. Закона о парничном поступку је прописан изузетак по коме правноснажна пресуда не делује само међу странкама, већ и према трећим лицима ако то произлази из природе спорног права или правног односа, односно из правног односа који постоји између странака и трећих лица или када је то прописано законом. То је овде управо случај.

Утврђење првостепеног суда да је тужилац носилац права на накнаду као једног од права из члана 127. закона, представља одлуку којом се тужиоцу признаје више права од онога што му је уступљено уговором закљученим са лицем за које првостепени суд утврђује, оценом писаних доказа и исказа саслушаних сведока, да је оригинарни носилац права. Тужиоцу уговором јесте уступљена предметна врста права, али му није право уступљено временски неограничено. У случају правноснажности овако донете пресуде, она не би дејствовала само у односу на туженог, већ и у односу на трећа лица, па и у односу на лице које првостепени суд сматра произвођачем

фонограма. Дејствовала би без временског ограничења. Тиме би се тужиоцу признало више права од оног које му је уговором уступљено.

Према становишту Привредног апелационог суда активну легитимацију за утврђење права у односу на лице које претендује да је ималац истог сродног права, има само оно лице које доказује да је оно носилац сродног права на истом предмету заштите, а не лице коме је уговором, деривативно уступљено право за одређен временски период. То је разлог због кога је требало одбити тужбени захтев у овој правној ствари, у поступку спроведеном без битних повреда поступка из члана 374. став 2. Закона о парничном поступку на које другостепени суд пази по службеној дужности. Зато је на основу члана 394. Закона о парничном поступку одлучено као у изреци пресуде.

Тужени у жалби није тражио трошкове другостепеног поступка, а на рочишту на коме је главна расправа закључена тражио је трошкове другостепеног поступка у висини судске таксе. Како према стању у списима није био обвезник судске таксе, одлучено је као у изреци под 2.

ЈС/СР

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА – СУДИЈА
Милица Лакићевић, с. р.

За тачност отправка

